

The authors have analyzed the didactic terms of environmental culture of students at universities of I- II levels of accreditation specializing in motor transport. The main directions of educational content in the formation of ecological culture of students specializing in road transport based on the content of basic didactical systems. The present state of ecological culture of future specialists in motor transport in higher educational establishments of first and second levels of accreditation are analyzed.

Key words: *ecological culture, personality approach, didactic terms of environmental culture, problem teaching, didactic system concepts learning, educational technology, environmental education.*

Іслам Аліна Володимирівна – методист автотранспортного технікуму Державного вищого навчального закладу «Криворізький національний університет» (м. Кривий Ріг, Україна)

Рецензент – професор, доктор педагогічних наук Барно Олександр Миколайович

УДК 37.02.036

ЕСТЕТИЧНЕ ВИХОВАННЯ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ ЗАСОБАМИ МИСТЕЦТВА

М. М. Кір'ян

Механізмом духовного розвитку сучасної молоді може стати осягнення духовних та естетичних основ життя і мистецтва в тому числі. У статті розглянуто основні підходи в естетичному вихованні студентської молоді засобами мистецтва.

Ключові слова: *духовно-естетична культура, педагогічні технології, емоційно і ціннісне відношення, естетичні відчуття.*

Деструктивні процеси, що відбуваються в сучасній Україні, показують, наскільки важливі для кожної людини, а особливо для молодого покоління, вічні цінності духовної та національної культури. У цій ситуації виникає необхідність пошуку нових шляхів виховання та розвитку у молоді здатності сприймати світ прекрасного у всьому його

розмаїтті і жити за законами краси і гармонії, створювати прекрасне в усіх сферах життєдіяльності. Особливого значення в світлі вирішення сформованих проблем набуває процес духовного та естетичного виховання, що обумовлюється естетичним ставленням особистості до різних явищ дійсності.

Найважливішим засобом залучення студентів до духовних та естетичних цінностей, до культури людських відносин є мистецтво. Твори мистецтва сприяють у найбільш безпосередній формі художньо-образному освоєнню світу: містять інформацію про навколишній світ, впливають на емоційно-почуттєву сферу людини, розширюють її життєвий світогляд, активізують духовний потенціал особистості.

Проблема естетичного та духовного виховання засобами мистецтва знайшла своє відображення в працях І. Беха, В. Бутенка, І. Герасимової, С. Дементьєвої, Т. Зайцевої, А. Комарової, О. Куревіної, Л. Масол, Н. Миропольської, Т. Рейзенкінд, М. Роганової, О. Ростовського, О. Рудницької, І. Старкової, Т. Танько, І. Тихомірової, В. Томашевського, Г. Шевченко та багатьох інших. Дослідники відзначають можливості виховного впливу творів мистецтва на формування внутрішнього світу особистості, професійної культури та професійних якостей майбутніх фахівців.

Актуальність окресленої проблеми зумовлена наявністю стійких суперечностей на практичному та методичному рівнях, а саме: існує проблема недостатньої естетизації навчально-виховного процесу ВНЗ, яка не забезпечує справжнього і повноцінного переживання мистецтва студентською молоддю. Подолати ці негативні явища можна, якщо навчально-виховний процес у ВНЗ буде орієнтований на художньо-естетичне освоєння дійсності на основі набуття духовного сенсу та усвідомлення особистісної причетності студентів до формування власного духовного світу і нової ментальності. Необхідно усвідомити, що у вищому навчальному закладі слід виховувати у студентів інтерес не тільки до професійної сфери, але через занурення в прекрасний світ мистецтва формувати в них розуміння всього багатства духовної національної культури, всіх складових, властивих духовному і світському мистецтву аспектів пізнання життя і засобів їх вираження.

Метою даної статті є висвітлення інноваційних підходів до духовно-естетичного виховання студентської молоді засобами мистецтва у ВНЗ.

Постановка завдання:

- розкрити значення духовної та естетичної складової виховання;
- розкрити особливості естетичного виховання студентської молоді засобами мистецтва.

Для кожного з нас велике значення має близькість до духовної культури людства, до її естетичної складової. У сучасній науці і українському суспільстві дуже модною стала тенденція роздумів про духовну культуру, про духовні цінності, формування духовних якостей особистості. Причому люди, які не пов'язані з наукою, не замислюються про ту кризу бездуховності, яка відбувається серед нашої молоді. Іноді відсутність освіченості у цій галузі допомагає всі ці поняття звести до релігійної освіти в навчальних закладах, до насадження релігії в підростаючі душі, що лякає і відштовхує батьків, які самі були виховані в період нехтування християнських цінностей, що відображали багатовікову традицію виховання слов'янських народів. Однак, не роз'яснюючи того, що формування духовності – це, перш за все, формування внутрішніх якостей і культури особистості, ми відштовхуємо людей від поглибленого розуміння необхідності формувати цілісну, високодуховну особистість, яка, перш за все, орієнтується в категоріях добра і зла, і живе не лише виходячи з суспільних норм моралі, а й із суб'єктивного розуміння сформованої категорії цінностей як особистих, так і громадських.

З давніх часів в усній народній творчості стверджується думка про те, що людина піддається вихованню і навчанню, що найцінніша людська якість – Доброчесність, і її треба прищеплювати, оскільки причиною багатьох людських вад є неосвіченість, невігластво. Доброчесність є знанням і вмінням добре вчиняти, а добрі вчинки робить той, хто знає, як саме треба поступати. Поведінка безпосередньо залежить від знання, а сполучною ланкою між знанням і поведінкою виступає виховання. Отже, ніяка людська чеснота неможлива поза педагогічною культурою, яка є надзвичайно важливим компонентом духовної культури людства. Відповідно, педагогічна культура користується усіма найважливішими досягненнями людської культури – наукою і мистецтвом. Мистецтво виховує почуття, інтелект, формує філософське ставлення до життя, педагогіка регулює і те й інше. Особливість педагогічної творчості полягає в тому, що в процесі виховання накопичені духовні багатства не тільки передаються з покоління в покоління, а й переробляються, удосконалюються, розвиваються і збагачуються. Отже, педагогічний процес означає і духовний процес в цілому.

Іноді викладачі не можуть через обмеження рамками навчального процесу, або навіть не намагаються, через суб'єктивні причини, донести студентам істинні культурні та моральні цінності. Підростаюче покоління, у свою чергу, навіть сприймаючи, не розуміє, що дають ці знання, володіючи якими людина сама починає ставати культурною, розвиваючи в собі такі чудові й корисні якості, як цивілізованість, освіченість, інтелігентність, відповідальність, вміння цінувати досягнуте людством, потреба шанувати Вищий розум, любов до Природи і Батьківщини, здатність бути вдячним, схиляння перед Прекрасним, витонченість художнього смаку, шанувати Знання, творчу працю, щире розуміння співпраці і доброзичливості, творчу активність. Навряд чи хоча б одна людина може вважати себе культурною без виховання в собі цих якостей, які відкривають перед нею дещо іншу, невідчутну, але прекрасну сторону цього світу, а саме – його духовну сторону, засновану на високому почутті Краси.

Виникає закономірне запитання, чому ж багато представників молодого покоління, за якими майбутнє, так байдуже ставляться до духовних, культурних і естетичних цінностей, або взагалі безсердечно їх знищують у самих собі? Швидше за все, цих молодих людей просто ніхто не вчив поважати ці цінності в собі і в інших і не допомагав розібратися в складнощах життя, усвідомити духовну сутність речей і явищ, уникати захоплення зовнішньою, беззмістовною красою і помилковими істинами. Саме цим пояснюється сьогодення криза бездуховності. І те, яке майбутнє чекає наших дітей і онуків, покаже час і кожне наступне покоління, а також те, яким ми з вами навчимо наших дітей це майбутнє бачити.

На сучасному етапі в освітню практику вищих навчальних закладів впроваджуються парадигми духовно орієнтованого естетичного виховання та духовного розвитку особистості, що створюють можливості студентам освоювати культурно-естетичне поле, що враховують специфіку культурного розвитку регіонів, органічно погоджують вічні цінності, духовні та релігійні традиції української національної культури.

Інститут інноваційного типу, яким є Донбаський інститут техніки та менеджменту Міжнародного науково-технічного університету імені академіка Юрія Бугая, є своєрідною школою розвитку творчої людини, її підготовки до різних видів діяльності, до подальшого життя. Студентів ДІТМ, які перебувають на етапі духовного та професійного

самостановлення, завдяки інноваційним технологіям виховної роботи, прилучення їх до мистецтва, ми виводимо на рівень усвідомлення того, що духовне та естетичне мислення, яке сьогодні висувається на перший план у вирішенні людських проблем буття, допомагає глибше зрозуміти багатогранність людини з одного боку, а з іншого – єднає в ній раціональне та чуттєве, розум та серце.

Основним завданням виховної роботи в ДІТМ МНТУ імені академіка Юрія Бугая є формування особистості, яка в процесі розвитку набуває здатності самостійно будувати свій варіант життя за законами духовності та Краси світу, отримує можливість та створює умови для самостійного вибору, знаходить засоби реалізації поставленої мети.

Досвід показує, що розвиток духовно-естетичної культури не можна відривати від інших напрямів і форм виховної та освітньої діяльності і, тим більш, протистояти їм. Для виключення подальшого погіршення становища необхідне повернення країни на шлях самобутнього духовно-естетичного розвитку. Лише таким шляхом можна протистояти духовній кризі, яка руйнує суспільство. Це має бути покладене в основу духовно-естетичного виховання молоді.

Література

1. Бех І. Д. Духовні цінності в розвитку особистості // Педагогіка і психологія.- 1997. - №1. - С.124-129.
2. Старовойтенко Е. Б. Духовные влияния как основа восприятия и саморазвития личности // Психологический журнал. – Т.13. – 1992. – №4. – С.95-99.
3. Рудницька О. П. Концепція культурологічної підготовки студентів педагогічних вузів // Матеріали Міжнародної наук.-практ. конфер. "Вища освіта в Україні: реалії і тенденції перспективи розвитку". Київ, 1996. – С. 36-40.
4. Шевченко Г. Духовність і цінності життя .- Зб. наук. ст. Духовність особистості: методологія, теорія, практика. – Вип 5 ст. 3-15.

ЭСТЕТИЧЕСКОЕ ВОСПИТАНИЕ СТУДЕНЧЕСКОЙ МОЛОДЕЖИ СРЕДСТВАМИ ИСКУССТВА

М. М. Кирьян

Механизмом духовного развития современной молодежи может стать постижение духовных и эстетических основ жизни, и искусства в том числе. В статье рассмотрены основные подходы к эстетическому воспитанию студенческой молодежи средствами искусства.

Ключевые слова: духовно-эстетическая культура, педагогические технологии, эмоциональное и ценностное отношение, эстетические чувства.

AESTHETIC EDUCATION OF STUDENTS THROUGH ART**M. M. Kiryan**

The conception of spiritual and aesthetic foundations of life and art as well can become the mechanism of the modern spiritual development of the youth. The article describes the main approaches in the aesthetic education of students by means of art.

Key words: *spiritual and aesthetic culture, educational technology, emotional, sensual and value attitude, aesthetic feeling.*

Кір'ян Марина Михайлівна – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри лінгвістики Донбаського інституту техніки та менеджменту Міжнародного науково-технічного університету імені академіка Юрія Бугая (м. Краматорськ, Україна)

Рецензент – член-кореспондент НАПН України доктор педагогічних наук, професор Г. П. Шевченко

УДК 37.037

ОСУЩЕСТВЛЕНИЕ ОСНОВНОЙ УЧЕБНОЙ ПРОГРАММЫ ДОШКОЛЬНОГО ВОСПИТАНИЯ РЕБЕНКА С ОСОБЫМИ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫМИ ПОТРЕБНОСТЯМИ**А. Клим-Климашевська, Е. Ягелло**

В статье рассматриваются проблемы развития социальных навыков у детей с особыми образовательными потребностями, развитие их речи, физическое развитие, развитие интеллектуальной деятельности, обучение через искусство. Поддержка умственного развития детей посредством игр, семейное гражданское и патриотическое воспитание.

Ключевые слова: *особые образовательные потребности, интеллектуальная деятельность, социальные навыки.*